

УДК 338:662.763.3:339.9

Байдала В. В.

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Бутенко В. М.

Сумська філія Харківського національного університету внутрішніх справ

ЗАКОНОДАВЧЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ БІОЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ

Досліджено нормативно-правову базу забезпечення ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів та переходу на відновлювані джерела енергії в Україні. Визначено основні недоліки існуючого законодавчого механізму. Запропоновано низку заходів, спрямованих на стимулювання переходу суб'єктів господарювання на біологічні види енергоносіїв.

Ключові слова: енергоносії, енергозбереження, відновлювані джерела енергії, біоекономіка, законодавча база, альтернативна енергія, паливно-енергетичні ресурси.

Постановка проблеми. З огляду на загальну проблему обмеженості кількості природних запасів основних, на цей час, енергоносіїв, невідступно наближається момент, коли можливість їх видобутку не зможе покрити потреби, а, відповідно, актуальним є реформування системи споживання енергоносіїв, в комплексі з іншими заходами, з метою переходу на видобуток енергії з поновлювальних джерел, що є основою розвитку біоекономіки в Україні. Перехід до біоекономіки для нашої країни особливо актуальний, оскільки споживання енергоносіїв значно перевищує можливість їх видобутку, а недостатня їх кількість імпортується. В біоекономіці, як і в інших сферах, важливим є питання розробки досконалої правової бази.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В Україні це питання регулюють 5 Законів, створено понад 50 нормативно-правових актів та 100 методичних документів, а також діють біля 40 національних (ДСТУ) та понад 60 міждержавних (ГОСТ) стандартів. Основними є Закони України «Про енергозбереження»; «Про альтернативні джерела»; «Про заходи, спрямовані на забезпечення сталого функціонування підприємств паливно-енергетичного комплексу»; Постанова Кабінету Міністрів України «Про комплексні заходи щодо реалізації Національної енергетичної програми України»; Комплексна державна програма енергозбереження України; Постанова Кабінету Міністрів України «Про програму державної підтримки розвитку нетрадиційних та відновлюваних джерел енергії, малої гідро- і теплоенергетики» [1 – 7].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Існуюче законодавство України не відзначається системністю та практичною дієвістю щодо реального переходу на поновлювані джерела ресурсів. Створення сприятливого законодавчого середовища є необхідною умовою розвитку біоекономіки.

Мета статті. Метою даної статті є аналіз нормативно-правової бази, яка регулює енергозбереження та розвиток біоекономіки в Україні.

Виклад основного матеріалу. Основним законом України є Конституція. В ній, зокрема в статтях 13, 14, 16, визначено основні засади природокористування на території України; закріплено за народом України право власності на природні ресурси; встановлено механізми реалізації права власності на природні ресурси органами державної влади та органами місцевого самоврядування в межах, визначених законами України; зазначено соціальну спрямованість

економіки природокористування та необхідність природозбереження [8].

Основні напрямки державної політики енергозбереження та використання альтернативних джерел енергії реалізовано двома спеціальними законами: Законом України «Про енергозбереження» (№ 74/94-ВР від 01.07.1994 р.) та законом України «Про альтернативні джерела енергії» (№ 555-IV від 20.02.2003 р.); рішенням Ради національної безпеки і оборони України від 30 травня 2008 року «Про стан реалізації державної політики щодо забезпечення ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів»; постановами Кабінету Міністрів України; рішеннями профільних міністерств та відомств; програмами обласних державних адміністрацій та адміністрації АР Крим; програмами міських, районних та селищних рад [1, 2, 4, 6, 9].

Держава декларує розвиток біоенергетики, але, на жаль, на даний момент необхідно констатувати, що економічні важелі заохочення практично не закріплені законодавчо. В цьому ми можемо пересвідчитися, проаналізувавши положення Закону України «Про енергозбереження» (від 01.07.1994, № 74/94-ВР), зокрема, ним задекларовано, що «метою законодавства про енергозбереження є регулювання відносин між господарськими суб'єктами, а також між державою і юридичними та фізичними особами у сфері енергозбереження, пов'язаної з видобуванням, переробкою, транспортуванням, зберіганням, виробленням та використанням паливно-енергетичних ресурсів, забезпечення заінтересованості підприємств, організацій та громадян в енергозбереженні, впровадженні енергозберігаючих технологій, розробці і виробництві менш енергоємних машин та технологічного обладнання, закріплення відповідальності юридичних і фізичних осіб у сфері енергозбереження» [1, розділ 1, с. 1].

Згідно з цим Законом, основними принципами державної політики у сфері енергозбереження є: а) створення державою економічних і правових умов заінтересованості в енергозбереженні юридичних та фізичних осіб; б) здійснення державного регулювання діяльності у сфері енергозбереження на основі застосування економічних, нормативно-технічних заходів управління; в) пріоритетність вимог енергозбереження при здійсненні господарської, управлінської або іншої діяльності, пов'язаної з видобуванням, переробкою, транспортуванням, зберіганням, виробленням та використанням паливно-енергетичних ресурсів; г) наукове обґрунтування стандартизації у сфері енергозбереження та нормування використання

паливно-енергетичних ресурсів, необхідність дотримання енергетичних стандартів та нормативів при використанні палива та енергії; д) створення енергозберігаючої структури матеріального виробництва; е) обов'язковість державної експертизи з енергозбереження; є) популяризація економічних, екологічних та соціальних переваг енергозбереження; и) вирішення проблем енергозбереження у поєднанні з реалізацією енергетичної програми України; і) стимулювання раціонального використання паливно-енергетичних ресурсів шляхом комбінованого виробництва електричної та теплової енергії (когенерації); ї) поступовий перехід до масового застосування приладів обліку та регулювання споживання паливно-енергетичних ресурсів; й) обов'язковість визначення постачальниками і споживачами обсягу відпущених паливно-енергетичних ресурсів за показаннями приладів обліку споживання паливно-енергетичних ресурсів у разі їх наявності; к) запровадження системи енергетичного маркування електрообладнання побутового призначення [1, с. 3].

Для проведення ефективної цілеспрямованої діяльності держави щодо організації та координації дій у сфері енергозбереження розробляються та приймаються державні цільові, регіональні, місцеві та інші програми.

Окремим розділом визначено економічний механізм енергозбереження, в якому, зокрема, зазначено, що метою його впровадження в господарчу практику є інтенсифікація та розширення процесів енергозбереження в умовах становлення та розвитку ринкових відносин в економіці. Завданням економічного механізму енергозбереження є стимулювання раціонального використання та економії паливно-енергетичних ресурсів, створення виробництва і широкого застосування енергетично ефективних технологічних процесів, обладнання та матеріалів [1, с. 10].

У Законі зазначено також економічні заходи для забезпечення енергозбереження, які включають в себе: а) комплексне застосування економічних важелів та стимулів для орієнтації управлінської, науково-технічної і господарської діяльності підприємств, установ та організацій на раціональне використання і економію паливно-енергетичних ресурсів; б) визначення джерел і напрямів фінансування енергозбереження; в) створення бази для реалізації економічних заходів управління енергозбереженням у вигляді системи державних стандартів, які містять показники питомих витрат паливно-енергетичних ресурсів для основних енергоємних видів продукції та технологічних процесів в усіх галузях народного господарства; г) використання системи державних стандартів у сфері енергозбереження при визначенні розмірів надання економічних пільг та застосування економічних санкцій; д) введення відрахувань від вартості фактично використаних підприємствами паливно-енергетичних ресурсів; ж) надання юридичним і фізичним особам субсидій, дотацій, податкових, кредитних та інших пільг для стимулювання розробок, впровадження патентних винаходів та використання енергозберігаючих технологій, обладнання і матеріалів; з) матеріальне стимулювання колективів та окремих робітників за ефективне використання та економію паливно-енергетичних ресурсів, впровадження розробок, захищених патентом [1, с. 11].

Джерелами фінансування заходів щодо ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів є Державний фонд енергозбереження,

власні та позикові кошти підприємств, установ і організацій, Державний бюджет України, місцеві бюджети, а також інші джерела. [1, с. 12]. Джерелами формування Державного фонду енергозбереження є кошти, отримані за видачу центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів, документів дозвільного характеру; добровільні внески підприємств, установ, організацій та громадян [1, с. 13].

Згідно із даним Законом, кошти фондів енергозбереження повинні використовуватися для фінансування заходів щодо раціонального використання та економії паливно-енергетичних ресурсів, включаючи науково-дослідні та проектно-конструкторські роботи у сфері енергозбереження, дольову участь у здійсненні програм структурної перебудови економіки, спрямованої на енергозбереження, розробку та впровадження енергозберігаючих технологій та обладнання, надання кредитних пільг і субсидій для розробки і реалізації енергозберігаючих заходів і програм. Кошти фондів енергозбереження використовуються також для розвитку нетрадиційної енергетики, виробництва альтернативних видів палива [1, с. 14].

Варто зазначити, що в аналізованому нормативно-правовому акті передбачена взаємна економічна відповідальність постачальників і споживачів паливно-енергетичних ресурсів, в рамках якої є такі заходи, як: а) компенсаційні виплати та відшкодування збитків споживачам паливно-енергетичних ресурсів у разі невиконання договірних умов паливо- та енергопостачальними установами; б) відшкодування збитків постачальникам паливно-енергетичних ресурсів у разі невиконання договірних умов споживачами; в) обов'язок постачальника енергії щодо обов'язкового прийняття заявок споживача на приєднання навантаження та збільшення енергоспоживання з правом постачальника встановлювати договірні ціни на приєднувану потужність та використовувану енергію, що перевищують його виробничі можливості; г) право споживача енергії на отримання компенсаційних виплат від постачальника в разі примусового обмеження фактично використовуваної споживачем потужності [1, с. 15].

Для стимулювання енергозбереження законодавство визначає наступні шляхи: надання податкових пільг підприємствам-виробникам енергозберігаючого обладнання, техніки і матеріалів, засобів вимірювання, контролю та управління витратами паливно-енергетичних ресурсів, виробникам обладнання для використання нетрадиційних та поновлюваних джерел енергії і альтернативних видів палива та підприємствам, що використовують зазначені засоби; пріоритетне кредитування заходів щодо забезпечення раціонального використання та економії паливно-енергетичних ресурсів; встановлення підвищених норм амортизації енергозберігаючих основних фондів; цільові державні та інші субсидії і безповоротне асигнування на виконання пошукових науково-дослідних робіт у сфері енергозберігаючих технологій і нетрадиційних видів енергії, на виробництво та освоєння нових видів енергозберігаючої техніки та технології [1, с. 16]. При цьому суб'єкти можуть одержати вказані пільги за наявності відповідного експертного висновку органів управління енергозбереженням. Розмір зниження відсоткової ставки залежить від енергетичної ефективності впровадження енергозберігаючих заходів. Компенсація збитків кредитних установ від зменшення позико-

вого відсотка проводиться за рахунок коштів фонду енергозбереження [1, розділ 2].

На нашу думку, розділ 2 Закону України «Про енергозбереження» необхідно аналізувати разом із Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо діяльності Міністерства фінансів України, Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, інших центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується через відповідних міністрів» (№ 5463-VI від 16.10.2012 р.) та Законом України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України та деяких інших законодавчих актів України» (№ 4318-VI від 12.01.2012 р.), постановами КМ України, регіональними та відомчими програмами енергозбереження [1, 4, 6, 10, 11].

В результаті проведеного аналізу приходимо до висновку – загальний обсяг фінансування впровадження енергозберігаючих технологій і програм переходу на відновлювальні види енергоносіїв (вітрова енергія, сонячна енергія та біомаса) з 2012 року значно знизилася. Більше того, процедура стимулювання розвитку та впровадження енергозберігаючих технологій та створення альтернативних джерел енергії, задекларована пунктом «ж» ст. 11 Закону України «Про енергозбереження», складна та неефективна, про що свідчать судові рішення у спорах між податковою адміністрацією та підприємцями, які намагалися нею скористатися, а тому вище вказана процедура потребує вдосконалення.

В умовах подолання економічної кризи особливо актуальною є розробка економічної моделі бюджетної політики впровадження та подальшого використання на території України громадянами, організаціями та підприємствами всіх форм власності нових відновлюваних джерел енергопостачання та виготовлення біологічних видів палива. Тим більше, що цей напрямок вже законодавчо закріплений в Законі України «Про альтернативні джерела енергії» (№ 555-IV від 20.02.2003 р.). В зазначеному нормативно-правовому акті вказано, що основними засадами державної політики у сфері альтернативних джерел енергії є:

- нарощування обсягів виробництва та споживання енергії, виробленої з альтернативних джерел, з метою економічного витрачання традиційних паливно-енергетичних ресурсів та зменшення залежності України від їх імпорту шляхом реструктуризації виробництва і раціонального споживання енергії за рахунок збільшення частки енергії, виробленої з альтернативних джерел;

- додержання екологічної безпеки за рахунок зменшення негативного впливу на стан довкілля при створенні та експлуатації об'єктів альтернативної енергетики, а також при передачі, транспортуванні, постачанні, зберіганні та споживанні енергії, виробленої з альтернативних джерел;

- додержання безпеки для здоров'я людини на об'єктах альтернативної енергетики на всіх етапах виробництва, а також при передачі, транспортуванні, постачанні, зберіганні та споживанні енергії, виробленої з альтернативних джерел;

- науково-технічне забезпечення розвитку альтернативної енергетики, популяризація та впровадження науково-технічних досягнень у цій сфері, підготовка відповідних фахівців у вищих та середніх навчальних закладах;

- додержання законодавства всіма суб'єктами відносин, пов'язаних з виробництвом, збереженням, транспортуванням, постачанням, передачею

- і споживанням енергії, виробленої з альтернативних джерел;

- додержання умов раціонального споживання та економії енергії, виробленої з альтернативних джерел;

- залучення вітчизняних та іноземних інвестицій і підтримка підприємництва у сфері альтернативних джерел енергії, в тому числі шляхом розробки і здійснення загальнодержавних і місцевих програм розвитку альтернативної енергетики» [2, ст. 3].

Стимулювання виробництва та споживання енергії, виробленої з альтернативних джерел, здійснюється відповідно до законодавства наступними шляхами: застосування економічних важелів і стимулів, передбачених законодавством про енергозбереження та охорону довкілля, з метою розширення використання альтернативних джерел енергії; створення сприятливих економічних умов для спорудження об'єктів альтернативної енергетики [2, ст. 9].

Необхідно відзначити, що цим законом закріплено залучення вітчизняних та іноземних інвестицій. Більше того, ним закріплено напрямок стимулювання такого інвестування, спорудження та споживання альтернативних джерел енергії, але аналіз показав, що на практиці цього не відбувається, а заходи заохочення не діють. Констатація цих фактів відбулася на державному рівні, зокрема у рішенні Ради національної безпеки і оборони України від 30 травня 2008 року, яким схвалено «Концептуальні засади державної політики щодо забезпечення ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів (енергоефективності)», де зазначено: «...незважаючи на прийняття низки законів України та відповідних підзаконних актів, реалізація державної політики енергозбереження не має системного характеру, а запроваджені механізми державного управління не забезпечили належного впливу на процеси, що визначають рівень енергоефективності національної економіки. ... Закон України «Про енергозбереження» містить незначну кількість норм прямої дії, а підзаконними актами, прийнятими на виконання Закону, здебільшого запроваджено адміністративні та контролюючі механізми та заходи. Стимулювання державою енергоефективності шляхом використання економічних інструментів (фінансування програм, надання кредитних, податкових пільг, проголошених у Законі як основи державної політики) до цього часу не здійснювалось» [9].

У цьому ж документі, чинному й на цей час, визначено пріоритетні напрями державної політики щодо енергоефективності. Наведемо лише деякі з них, а саме: надання державної фінансової підтримки проектам з питань енергоефективності шляхом застосування механізмів ринкової інфраструктури (компенсація кредитних ставок через банківські установи, використання інструментів фондового ринку, випуск муніципальних займів та облігацій під місцеві програми енергоефективності) замість розподілу бюджетних ресурсів через головних розпорядників бюджетних коштів; стимулювання споживачів (кінцевих споживачів обладнання чи енергії) до ефективного використання енергоресурсів; зниження загального обсягу енергоспоживання (традиційних видів енергоресурсів) у результаті проведення реконструкції (модернізації) будівель; створення з урахуванням досвіду та можливостей спеціалізованих фінансових установ, у тому числі міжнародних, місцевих фондів енергоефективності та інформаційно-консультаційних центрів; підвищення ролі об'єктів

бюджетної сфери у популяризації нових методів та технологій енергозбереження, рівнів енергоефективності адміністративних будівель; зростання частки альтернативних видів палива у загальному обсязі моторних палив, нетрадиційних та поновлювальних джерел енергії у структурі паливно-енергетичного балансу; запровадження спрощеного порядку отримання дозволів на будівництво об'єктів енергетики, що використовують нетрадиційні та поновлювані джерела енергії, отримання відповідних технічних умов та запровадження стимулюючого механізму оплати за приєднання до мереж тепло-, газо-, електропостачання, пріоритетного доступу до таких мереж; адаптація механізмів державного управління до принципів та вимог законодавства Європейського Союзу та узгодження плану законодавчої роботи України з планом удосконалення правових актів Європейського Союзу (зокрема, Директивою Європейського Парламенту та Ради N 2006/32/ЄС від 5 квітня 2006 року про ефективність кінцевого споживання енергії та енергетичні послуги і скасування директиви Ради Європейського Союзу від 13 вересня 1993 року N 93/76/ЄЕС). Реалізація цих Концептуальних засад при підготовці проектів нормативно-правових актів має забезпечити цілеспрямованість, стабільність та послідовність дій держави у сфері енергоефективності» [9].

Необхідно відмітити, що більшість із запланованого цими Концептуальними засадами ще в 2008 році не впроваджено до цього часу.

Системний аналіз законодавства показує відсутність достатнього законодавчого забезпечення норм прямої дії, що стимулюють розробку, впровадження та використання відновлюваних джерел енергії, а тому, зважаючи на загальносвітову ситуацію з енергоресурсами, надзвичайно актуальним є розробка загальнодержавної програми такого стимулювання розвитку цього напрямку, яка б передбачала дієві заходи щодо створення сприятливого інвестиційного клімату для залучення ресурсів вітчизняних та закордонних інвесторів; введення законодавчо дієвої методики економічного заохочення розвитку вже існуючих джерел альтернативного енергозабезпечення.

Існуючим законодавством закріплено надання податкових пільг, субсидій та пільгового кредитування господарюючим суб'єктам, які впроваджують чи використовують відновлювані джерела енергії. Наприклад, згідно з Податковим кодексом, прибуток від основної діяльності компанії, яка виробляє електроенергію тільки з відновлюваних джерел, тимчасово звільняється від податку на прибуток на 10 років, починаючи з 01.01.2011 року. Водночас, компанії, які генерують електроенергію одночасно з традиційних та відновлюваних джерел, не мають права на цю пільгу [12]. Також Податковим кодексом передбачено, що земельний податок на землі, надані для розташування електростанцій з виробництва електроенергії з відновлюваних джерел, сплачуються в розмірі 25% від ставки земельного податку. Але не існує спеціальної процедури отримання таких пільг. На практиці необхідно доводити, що відповідні земельні ділянки дійсно були надані з метою розташування на них електростанцій з виробництва електроенергії з відновлюваних джерел. Ще один приклад: відповідно до Податкового кодексу, імпорт обладнання, яке працює на відновлюваних джерелах енергії, звільняється від 20%-го ПДВ при його ввезенні в Україну. Також Закон про митні тарифи звільняє таке обладнання від сплати мита. Але

таке звільнення від ПДВ та митних зборів автоматично не надається. Виробники електроенергії з поновлюваних джерел спочатку повинні пройти спеціальну процедуру і домогтися, щоб їхнє обладнання було внесене Кабінетом Міністрів до Переліку енергозберігаючих матеріалів, обладнання, устаткування та комплектуючих, що звільняються від ввізного мита, та операції з увезення яких на митну територію України звільняються від обкладення ПДВ. В результаті виробник електроенергії з відновлюваних джерел повинен зібрати і подати низку документів у Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, яке відповідає за підготовку проекту постанови КМ України про внесення змін Переліку.

Тому ми стверджуємо, що практично вказані норми носять декларативний характер. Необхідно вже зараз впроваджувати дієві заходи, які приведуть до економічної незалежності України, зменшать енергетичну складову та собівартості продукції, що виробляється національними товаровиробниками, та збережуть довілля.

Висновки і пропозиції. Враховуючи те, що Україна знаходиться на шляху виходу з кризи, необхідно створити та впровадити механізми, які дозволять розвивати напрямок використання відновлюваних джерел енергії без значних бюджетних витрат, або з витратами на зворотній, короткочасній основі. Для цього ми пропонуємо підприємства, які створюють нові відновлювані джерела енергії, повністю звільнити від сплати податків з доходів, отриманих від такої діяльності, на термін, необхідний для повної їх окупності. Крім того, пропонуємо повністю звільнити від оподаткування інвестиції у створення такого роду підприємств та у часткове чи повне перепрофілювання існуючих до моменту повного їх повернення, але не більше ніж на 10 років. Це зацікавить потенційних інвесторів до вкладення інвестицій у створення та розвиток таких підприємств. Причому, введення цієї норми не зменшуватиме доходної частини бюджету, адже, фактично, без цього такі підприємства не були б створені, а, відповідно, відраховань до бюджету та державних цільових фондів вони б не здійснювали. Разом з тим, створення та розвиток такого роду підприємств чинитиме позитивний вплив і на інші галузі за рахунок зростання платоспроможного попиту.

Також вважаємо за необхідне стимулювати споживачів моторних видів енергоносіїв до переходу на споживання біологічних видів палива. Це доцільно здійснювати шляхом введення прямого податку на споживання палива з петролітів, відповідно, споживачі біологічних видів палива платити такий податок не будуть. Аналогічний захід можна застосувати до споживання каустобіолітів теплоенергогенеруючими підприємствами. Введення податку на споживання каустобіолітових енергоносіїв зумовить перехід на відновлювані (біологічні) види палива. Кошти, отримані від цих податків, слід повертати у вигляді безповоротних державних дотацій на переобладнання устаткування теплоенергогенеруючих підприємств під споживання біологічних видів палива. Оскільки тарифи ЖКХ в Україні нормуються державою, то практично такі нововведення не відіб'ються на населенні, але стимулюватимуть власників теплоенергогенеруючих підприємств (майже всі вони знаходяться у приватній власності) до впровадження нових технологій.

Для звернення з питання впровадження визначених у цій статті напрямів зміни, доопрацювання

та введення законодавчих нормативів до органів законодавчої ініціативи слід зробити економічний аналіз таких нововведень, яким необхідно чітко передбачити їх наслідки та терміни досягнення поставлених цілей.

Отже, проведений нами аналіз показав відсутність в Україні реально діючих законодавчо-врегульованих механізмів стимулювання переходу на відновлювальні види енергоносіїв. Необхідність

втілення запропонованих заходів обумовлюється економічними причинами – майже половина енергетичного балансу України припадає на імпортні енергоносії. Впровадження ж запропонованих напрямків стимулювання призведе до зміни співвідношення власних енергоносіїв до імпортних на користь зменшення останніх, що сприятиме поліпшенню економічної безпеки країни та розвитку біоекономіки.

Список літератури:

1. Закон України від 01.07.1994 р., № 74/94-ВР «Про енергозбереження» / [Електронний ресурс] // Режим доступу: www.rada.gov.ua
2. Закон України від 20.02.2003 р. № 555-IV «Про альтернативні джерела енергії» / [Електронний ресурс] // Режим доступу: www.rada.gov.ua
3. Закон України від 23.06.2005 р. № 2711-IV «Про заходи, спрямовані на забезпечення сталого функціонування підприємств паливно-енергетичного комплексу» / [Електронний ресурс] // Режим доступу: www.rada.gov.ua
4. Постанова Кабінету Міністрів України «Про комплексні заходи щодо реалізації Національної енергетичної програми України» / [Електронний ресурс] // Режим доступу: www.rada.gov.ua
5. Комплексна державна програма енергозбереження України / [Електронний ресурс] // Режим доступу: www.rada.gov.ua
6. Постанова Кабінету Міністрів України «Про програму державної підтримки розвитку нетрадиційних та відновлюваних джерел енергії, малої гідро- і теплоенергетики» / [Електронний ресурс] // Режим доступу: www.rada.gov.ua
7. Суходоля О. М. Розвиток нормативно-правової бази енергозбереження та створення механізмів фінансового забезпечення енергозберігаючих проєктів. Вісник соціально-економічних досліджень. Зб. наук. праць, Вип., Одеса, ОДЕУ, 2007. – Вип. 27. – С. 224-231.
8. Конституція України / [Електронний ресурс] // Режим доступу: www.rada.gov.ua
9. Рішення Ради національної безпеки і оборони України від 30 травня 2008 року «Про стан реалізації державної політики щодо забезпечення ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів» / [Електронний ресурс] // Режим доступу: www.rada.gov.ua
10. Закон України від 16.10.2012 р. № 5463-VI «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо діяльності Міністерства фінансів України, Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, інших центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується через відповідних міністрів» / [Електронний ресурс] // Режим доступу: www.rada.gov.ua
11. Закон України від 12.01.2012 р. № 4318-VI «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України та деяких інших законодавчих актів України» / [Електронний ресурс] // Режим доступу: www.rada.gov.ua
12. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. №2755- VI / [Електронний ресурс] // Режим доступу: www.rada.gov.ua

Байдала В. В.

Национальный университет биоресурсов и природопользования Украины

Бутенко В. М.

Сумский филиал Харьковского национального университета внутренних дел

ЗАКОНОДАТЕЛЬНОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ ЭНЕРГОСБЕРЕЖЕНИЯ КАК ФАКТОР РАЗВИТИЯ БИОЭКОНОМИКИ В УКРАИНЕ

Резюме

Исследовано нормативно-правовую базу обеспечения эффективного использования топливно-энергетических ресурсов и перехода на возобновляемые источники энергии в Украине. Определены основные недостатки существующего законодательного механизма. Предложены мероприятия, направленные на стимулирование перехода субъектов хозяйствования на биологические виды топлива.

Ключевые слова: энергоносители, энергосбережение, возобновляемые источники, биоэкономика, законодательная база, альтернативная энергия, топливно-энергетические ресурсы.

Baidala V. V.

National university of life and environmental sciences of Ukraine

Butenko V. M.

Sumy branch of Kharkiv national university of internal affairs

LEGISLATIVE SUPPORT OF ENERGY-SAVING AS A FACTOR BIOECONOMICS DEVELOPMENT IN UKRAINE

Summary

The legal system to ensure the effective use of energy resources and the transition to renewable energy sources in Ukraine is investigated. The main disadvantages of the active legislative mechanism are determined. The measures about stimulation the transition of economic player to using biofuels are considered.

Key words: energy resources, energy-saving, renewable sources, bioeconomy, legal system, alternative energy, fuel and energy resources.